kruisende vorent. Haar mondje was opengetrokken tot haar oren en van tusschen het roze tandvleesch baarde een barbaarsch gebrul zijn' weg.

— Zoo is het goed! riep ik uit. Ziedaar de uitbarsting van den hartstocht! De hartstochten — dat men er geen kwaad van spreke. Alles wat grootsch is in deze wereld, is door haar tot stand gekomen.

En wie hier, hoe een van haar blikkemschichten een klein, lief meisje bijna even verschrikkelijk maakte, als een Chineesch afgodsbeeldje. Mijn kind, ik ben met je ingenomen. Heb maar sterke hartstochten, leer en grooter worden en strijd met hen. En als ge later kan onverbiddelijke meesters zijn geworden, zal hun brocht, uw kracht en hun grootheid uw schoonheid zijn.

De hartstochten — dat wil zeggen, de gekoele zedelijke rijkdom van den mensch.

— Wat een heidensch leven! riep Suzanne's moeder. Men begrijpt niet zelf niet meer in dit land, tusschen een filosoof, die onze pruik en een baby die zen geschilderde haan, voor ik weet niet wat voor verkeerdelijke aanziet. Wij arme vrouwen hebben veel gezond verstand noodig om te kunnen leven met een man en kinderen!

— Uw klein meisje, antwoordde ik, heeft voor de eerste maal het ribwerk gezocht. Het is de beteekenis van den afgrond, een beroemd romantisch zeggen — ik zou zeggen het is de natuurlijke uitdeling van een edele geest.

Maar het is niet noodig er zich zoo vroeg en met den onvoldoende methode mee te gaan. Liefste, gij zijt zooals onovertreffbaar in 't bakmoeren van Suzanne heen. Wilt ge haar niet in slaap zingen?

Sophie Fischer.

Reizende Kinderen

door

NANNIE VAN WEIFF.

Jaren lang heb ik ze al in de gaten, de reizende kinderen. En telkens opnieuw dacht ik: „Daar moet ik toch eens wat van in „School en Leven" zeggen. Hun zusters moet ik eens kennen!"

En nu zal ik aan ze eindelijk eens een, misschien wel, zendat ik in den kalden maandenmaalig zomer meestal kan en dergelijkend ben, ook vele en na de vakantie, en meer zoovaak reizende kinderen heb gezien. Ik bedoel de kinderen uit kleine plaatsjes, die in een grootere school gaan. Sommigen een, meer twee of drie met hen. En ik was verbaasd, wanneer ik zag, dat een vader en een moeder, die hun kinderen zo veerend in de stad op school willen hebben, liever droog brood eteren aan, wanneer het kostgeld voor hun kinderen als te sparen, liever alles zich ontzeggen, dan de kinderen te laten reizen.

Ezn, in het vroege voorjaar, moest ik door familie-omstandigheden telkens en telkens weer, midden in de week, op alle mogelijke en onmogelijke uren, van hier, Rotterdam, naar Rotterdamsche. Dan ging ik met den trein naar Schiedam en stapte dan over op dien naar Vlaardingen.

Was dat tegen den avondtijd, dan verzamelden zich in den trein zulk kinderen, jongens meest, die ook de boot te Vlaardingen moesten halen. In den trein ging het meestal zeer goed met ze. Ze pakten hun tassches uit en verwisselden wat lessen. Deed beetig, rustig.

Nadoede de trein Vlaardingen, dan werd het gezette jachtigen, ik begreep al gauw, dat de lessen noodig gelezen moesten zijn, eer de jongens op de boot kwamen. De heeren, allen tusschen 12 en 17, wilden vrij zijn op de boot.

Keer op keer was het 't heerlijkste vroegvoorjaarsweer. Ik bleef op 't dek staan, en genoot, als de boot langzaam de haven uitvoer, tusschen al de visschersschuiten door. Ik genoot heerlijk, als de boot dan in 't open water kwam, en haars eetu zaar het smalle doorvaartje aan den overkant, het Noordgeul. O, die waterrivieren, meest genoeg aanschouwd! O, die Waterweg, vol zakgens, kleine en grooten, rank met den een of anderen Titan in 't gezicht: de Rotterdam, de Colombia, dat zeemansbeeldje? De jongens waren al blasé van al dat schoone. En waren allen kanoeden.

Soms kon ik de heen- en weer van den overtocht naar Hollandsch niet vrij worden en moest met mijn boeken en papieren naar het kleine voorschipje, waar pot en fuit was. Daar hield den wekenen een heel schaal, plichtgetrouw, no gezelschap, en nu en gekogen meer een uitst, of schreef zijn thema's uit onzen gemeenschappelijken inktkoker.

Maar de anderen, twaalf, vijftien jongens, schenen hun werk niet, en nakten het heerlijke voorjaar niet, dat mij zoet verlangen mijn blikken deed opslaan van de papieren en so heel dwalen door de kleine lepelvoorschipje.

De anderen — rookten. Ik zag dikkten dampen uitten uit, en hadden hun pijp, en hadden hun pijp uit. De anderen — kauwten, en hadden hun bekkenpijp uitten kauw. De anderen — leunden rustig op de dwarsbalken, zitten een hebbelijke stem dwarsbalken tegen de beklijfbaar en zouden te slapen, gemeenlijk, als een grot mensch, even stuw op een boot als ik zijn lied.

Dat is toch te kwaa, ondem op kleine plaatsen! En wat ik 't ergste vind: nog niet eens het verfoeilijke rooken, hoewel schade het ook deed aan lammen en zenuwen en nog niet eens het afschuwelijke kauwen, hoe vol lezen hen je jongens ook maakt, hoevoel gelezen Zuurstoffen aan het spel uit te wisselen, het je jongens nyk lied — neg eiet eens dat alles! Maar wat ik het gruwelijkste vind is dat jullie je kinderen zes jaar lang, zes schoone jaren van hun ontwikkelingsleeftijd lang, laat leeren, aan „zu grand séjour" mieteen zier nae vus zik zemeal te verdoen, te verdoegelen en te vreetieren. Dat's het allerergste! Dat is, wat het verfoeilijkst nawerkt! Dat gaat er niet meer uit! Dat laat hun hele verdere leven gevolg met zen kostelijkste goed, zezen tijd!

Daarom zult gij droog brood eten, en uw kleeren driemaal kaaren, zoodat ge het bestgeld uitspaart. En ge moet hen ginder in die grootere vind in den kost doen. Wellicht kunnen ze dan zien in de meeten dagen [illegible].

Zeg eiet, dat ze dan een a verwenschen, in hun beste tijd. Als ge een hoofdje voor ze zoekt bij eenvoudige, fatsoenlijke lieden, die zelf kinderen hebben, zullen ze niet zóó ver van U verwenschen, als in de gerhakte zeen op de boot, waar ze dagen lezen, die gij misschien nog niet weet. En als gij ze niet gelooft, en doorgaat op Uw ybapiner van verwensching, kom dan eens heel dicht bij ze — eel ik U eene ja Uw ze finderen, wat Uw jongen tegen een boerin zei, die van de boot ging, en dan zult ge met zóóveel smartelijke verbazing vragen: „Is dat mijn jongen?" dat ik pas eene recht goed zal zien, hoeveel verwaandiegaanoos bij U al geworteld is.

Dat's [illegible] gevaar van het op- en neerreizen van kinderen. [illegible] vaker. Vaak zijn de eischen, aan de lichamelijke kracht der kinderen gesteld, ongehoord. Denkt daar eens [illegible] na, ouders, die misschien met Uw kind van plan zijt, [illegible] aan dezelfde paedagogische acrobatiek te wagen.

Ik heb twee meisjes gekend, heerlijke, gezonde zusjes. Die maanden, jaar in, jaar uit, om vijf uur opstaan. Om zes uur ging er een trein naar 't stadje, waar ze op de „jongejuffrouwenschool" gingen. Dan waren ze daar om zeven uur. Er hadden er een kamer, waar ze blijven konden — twee dertien [illegible] jaar, een dagkamer. Alleen met toestijd [illegible] ze van die kamer gebruik. Maar 's morgens hingen ze er zijts te zien. Met mooi weer dwaalden ze door het stadje, haalden vriendinnetjes. — Enfin dat's een kwaad zog niet, alleen maar een beetje opmerkelijk.

Dan gingen ze naar school.

Tusschen den middag reisden ze boterammex en melk op hun dagkamer. Dan weer naar school. En zoo ging er om zes uur pas weer een trein naar hun dorpje, waar ze om zeven uur aankwamen. Dan kregen ze nindelijk hun opgewarmde eten. Ieder, men ze zwalf en veertien waren, zijn ze met den [illegible] ingeslapen. En hebben zonder [illegible] dat ze 's nachts ingeademd gezeten, in de felste koude, want de ramen van de machine waren uitgegaan.

Die ejnwbeen heeft geduurd tot hunner zestiende jaar. Toen hebben ze ook [illegible] naar een kostschool begeven, waar ze voor een korten tijd [illegible] worden. *Gezonde* [illegible] [illegible] lang niet meer. En toen ze op die kostschool betrekkelijk vrij mag bewegen, is de een zenuwzieke geworden, en de andere heeft erg [illegible] haar maag. Ik rink die [illegible] [illegible].

Ik heb een jongen gekend, die elken morgen, winter en zomer, om half vijf op moest. Om vijf uur moest hij reeds — een tal uur lopen. Dan van hij om zes uur in Nieuwersluis. Fietste dan de [illegible] heel naar den Brielsche. Ging daar op school. 's Avonds bestelde ie [illegible] [illegible]. Kwam de arme jongen om half negen pas [illegible] terug.

Ik heb een meisje gekend, dat niet kon gaan [illegible] [illegible] in den Haag. Toen ging ze naar het gymnasium in Gouda, hoewel vandaag in den Haag. Ja, dat's ook een [illegible] verhaaltje, van het sjouwen van kinderen van [illegible] de hand wordt. Gouda [illegible] de [illegible], de [illegible] uit Rotterdam, Utrecht heeft [illegible] [illegible]. En de arme [illegible] kinderen reisden door de stad, [illegible] een half uur in den trein, moeten altijd maar weer [illegible] op kan treinen. — Nu, dat meisje ging naar Gouda. Al de jaren van haar kostbaren ontwikkelingstijd. En en nog, als jonge vrouw, lijdt ze onder de gevolgen der lichamelijke overspanning, onder de gevolgen van het te weinig eten en met te lange tusschenpoozen.

Ouders op kleine plaatsen! Of die reisplannen niet Uw kinderen baat. Daarom zult gij droog brood eten, en U elke wenkte notzeggen, teneinde het kostgeld uit te sparen — zijn liever dan Uw kinderen op en neer te laten trekken. En dan die vlechwaliijke gebleekerdheid der jonge reizigers! Laatst voer ik van Dordrecht naar Rotterdam. In Dordrecht kwamen veie kinderen aan boord, ook koeie kleine, die er onderweg, bij tuiepjes, afstapten. Ik zat in een hoekje beiten op, en ergerde me dood. Een klein meisje, zeven jaar hoogstaan, wandelde ut maar rond. Al maar rond. Als ze lange me kwam, keek ze me aan, of ze zeggen wou: „Wat zeg je ervan, dat ik me zoo thuis voel? Doe ik niet aardig en losjes?" En omdat ik haar zoo koud aankeek, haalde ze van verlegenheid haar neus op, of krabbelde heftig aan haar bloote beenen.

Een jongetje kwam haar halen. „Ga maar daar zitten, uit die verrekte zon", zei hij en keek me loensch aan, of ik hem niet héél dopper vond.

Enfin — dat zijn nu maar kleinigheden. Doch ik kom terug op het vreselijke wanneer aan tijdverkooiing, ik kom terug op de schade aan het jonge lichaam, en ik herhaal:

Gij zult droog brood eten; gij zult uw kleeren driemaal keeren: gij zult U at wat luxe te ontzeggen — ket zijn toch Uw *eigen* kinderen! — en zoo zult ge 't kostgeld oversparen en de kinderen in den kost doen bij eenvoudige, fatsoendelijke menschen, die veel geeie hebben, alles liever dan ze op en neer te laten reizen.

En zoo ge dan toch niet tot dit zoon komt — wel, verein dan wat andere ze houdt Uw zoon thuis en laat hem worden, wat hij in Uw beperkte omgeving *kan* worden. Of is het niet beter, dat kij een frische boerknecht wordt, dan een uitgepisteerd kantoorklerkje, met eindexamen H. B. S. 5 j. e.? Of is het niet beter, dat kij bij de naastkijzijnde kweekerij in de leer gaat en er een flink weekloon aerdient, dan dat hij een krabbel per week ontvangt uit boekhoudertje of zoo iets?

Let wel op, dat ik hier een de *beele* kleine beurzen sprook.

Ik ben vol vuur een ander sermoen te beginnen merk ik, dat tegen de onderlijke ijdelheid.

Want *die* wil vaak van den zoon een boekkonder, als de vader tuinbaas is geweest, en van den zoon een dokter als de vader een winkeltje had. Ik sprook wel reel over de jongens, wieof er geen meisjes bestonden. Maar *dit* is wel een feit, dat, wat onderlijke ijdelheid betreft, meest altijd de *jongens* de kinderen der rekening zijn.

Daar één sermoen genoeg is per keer, stel ik het sermoen over de onderlijke ijdelheid uit tot een ander maal.

(*School en Leven*).

SNIPPERS. [1])

De menschen vragen mij wel eens hoe het komt, dat mijne kinderen zoo stipt gehoorzaam en zoo vroolijk zijn. Alsof het een toeval is, dat sommige menschen mijne kinderen hebben en anderen niet. Ik zeggen dat de opvoeding daar [illegible] gemaakt, maar al ze waar is, namelijk dat wij leeren in de naam van „gehoorzaam ouder" (n. l. gehoorzaam aan hun kinderen). Wat mal dan de [illegible] door kinderen zijn? Hoe zullen zij God gehoorzaamen, wanneer zij nimmer hunne meerdere gezag te buigen? En hoe geschikt om hun eigen huishouding te besturen zullen zij zijn, die nimmer leerden zichzelf te beheerschen?

E. Prentiss (*Bergopwaarts*).

Ik geloof, dat vooral een moeder leeren moet, te denken in de blijde stemmingen harer kinderen, al is haar hart op hetzelfde oogenblik diep bedroefd. En het is evenzeer Gods wrigvaiig, als men het oons oogenblik met hen steelt, of als men het andere oogenblik met hen bidt.

E. Prentiss (*Bergopwaarts*).